УДК 657.075

Л.М. Полякова, В.В. Полякова
Національний університет "Львівська політехніка",
кафедра економіки, фінансів та обліку

АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТОКІВ У СИСТЕМІ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

© Полякова Л.М., Полякова В.В., 2002

Розглянуто діагностику контрольного середовища підприємства та обґрунтовано доцільність і практичність застосування у цьому аспекті схем-графіків інформаційних потоків на прикладі бухгалтерії.

The diagnostics of an enterprise control environment and the argumentation of necessity and efficiency of informational flows schemes with the example of accounting department are presented in the article The Analysis of Informational Flows in the System of Internal Control.

На кожному сучасному підприємстві існує система внутрішнього контролю. Але на одних підприємствах керівництво підходить до організації системи внутрішнього контролю свідомо, в той час як на інших ця система складається незалежно від бажання та цілеспрямованих дій керівництва. На відміну від інших видів контролю (незалежний або зовнішній аудит, ревізія тощо), внутрішній контроль організовується на підприємстві власником або керівництвом підприємства.

Система внутрішнього контролю – це складний організм, який охоплює комплекс заходів, організованих керівництвом підприємства на цьому підприємстві для найефективнішого виконання усіма працівниками своїх обов'язків під час проведення господарських операцій. Причому внутрішній контроль обов'язково визначає законність цих операцій та їх економічну доцільність для підприємства.

На наш погляд, основними цілями організації системи внутрішнього контролю на підприємстві є забезпечення:

- упорядкованої та ефективної діяльності підприємства;
- збереженості майна (власності) підприємства (власника);
- дотримання політики керівництва кожним працівником підприємства.

Для досягнення вищенаведених цілей та створення всеохоплюючої системи контролю, яка б попереджала випадки шахрайства, розтрат або крадіжок, є діагностика контрольного середовища підприємства. Важливим елементом такої діагностики є аналіз інформаційних потоків, який допоможе зрозуміти механізм роботи підприємства. Під час вивчення контролюючим (внутрішнім аудитором) інформаційних зв'язків та інформаційних потоків формується уявлення про механізми виникнення, руху і обробки інформації, а також скерованості та інтенсивності документообігу на підприємстві. Внутрішній аудитор, аналізуючи інформаційні потоки на підприємстві, зможе виявити місця дублювання, нестачі або надлишку інформації, причини її затримки або спотворення.

Lviv Polytechnic National University Institutional Repository http://ena.lp.edu.ua

Існують різні підходи до виконання аналізу інформаційних потоків [1, с. 104], але найдоцільнішим та найпрактичнішим є складання схеми інформаційних потоків. Для використання цього методу необхідно виробити самостійно або скористатися вже наявними на інших підприємствах відповідними правилами складання подібних схем, а також умовними позначеннями окремих елементів.

Виходячи з досвіду інших підприємств [2, с. 239], кожний інформаційний потік як одиничне переміщення інформації повинен мати такі ознаки:

- паперовий документ або інший матеріальний носій інформації (дискета);
- проблематику, тобто якої сфери діяльності підприємства стосується інформація;
- виконавця (працівника, який цю інформацію передає)
- одержувача (працівника, який цю інформацію отримує для обробки або подальшої передачі);
- періодичність передачі: щоденно, щомісячно, щоквартально тощо.

Крім того, на наш погляд, доцільно інформаційні потоки деталізувати по відповідних управлінських рівнях:

- вищий рівень управління, коли інформація проходить шлях від власника (директора або ради директорів) до головного інженера, головного механіка, головного енергетика, головного менеджера, головного менеджера з маркетингу тощо;
- середній рівень управління, коли інформація передається між керівниками підрозділів, служб, цехів тощо;
- нижній рівень управління, де деталізація виконується до рівня робочого місця, тобто інформація передається між працівниками служб, підрозділів, цехів тощо.

Служба внутрішнього контролю (аудиту) повинна вимагати дотримання єдиних правил від всіх працівників, зайнятих аналізом інформаційних потоків, зокрема від працівників відділу автоматизації, фінансово-економічних підрозділів або служб тощо.

На вищому та середньому рівні управління доцільно складати схему інформаційних потоків по окремих проблемах, що цікавлять на цьому етапі керівництво (рис. 1), оскільки кількість інформаційних зв’язків досить значна і важко встановити їх алгоритм.

На нижньому рівні управління у зв’язку з незначною кількістю потоків або зв’язків достатньо побудови загальної схеми інформаційних потоків по всіх потрібних проблемах.

До таких схем обов’язково додається опис та розшифровка інформаційних зв’язків на підприємстві або у підрозділі, тобто вказується назва документа, періодичність в місяць, виконавець і одержувач (див. таблицю).

Подана на рисунку схема інформаційних потоків у бухгалтерії умовного підприємства має істотний недолік – значна кількість інформаційних зв’язків ускладнює його читання та аналіз, але саме аналіз цих інформаційних потоків і є метою складання схеми.

Lviv Polytechnic National University Institutional Repository http://ena.lp.edu.ua

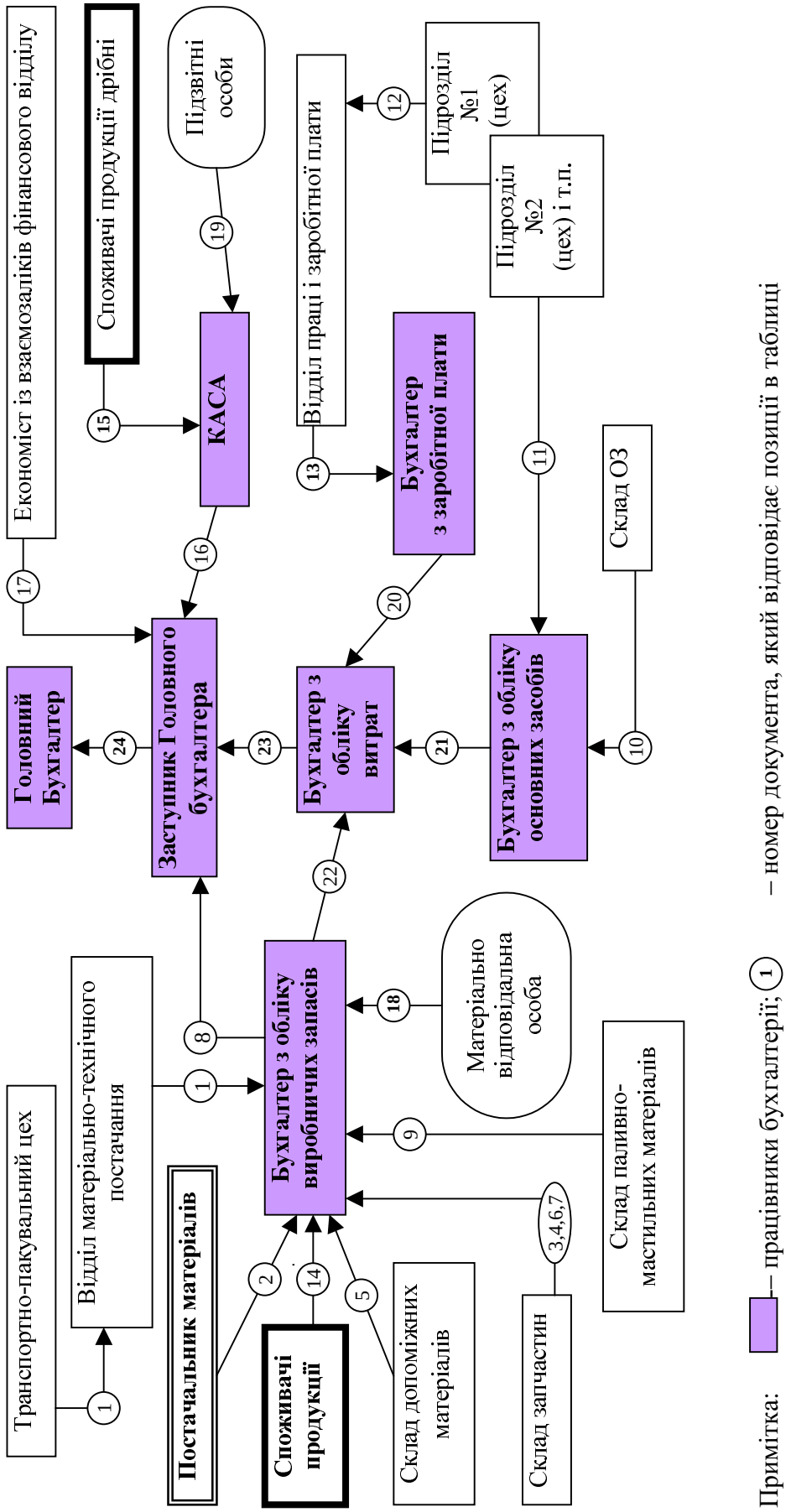

Примітка: – працівники бухгалтерії; (1) – номер документа, який відповідає позиції в таблиці

– працівники інших підрозділів;

Схема інформаційних потоків у бухгалтерії підприємства

Lviv Polytechnic National University Institutional Repository http://ena.lp.edu.ua

Опис інформаційних потоків в бухгалтерії підприємства

№	Вид документа	Періо-дичність (раз в місяць)	Виконавець	Одержувач
1	2	3	4	5
Купівля і витрати запасних частин				
1	Товарно-транспорні накладні	250	Транспортно-пакувальний цех, відділ матеріально-технічного постачання	Бухгалтери з обліку виробничих запасів
2	Рахунки-фактури	130	Постачальники	Бухгалтери з обліку виробничих запасів
3	Прибуткові ордери на запчастини	50	Склад запчастин	Бухгалтери з обліку виробничих запасів
4	Накладні на запчастини	60	Склад запчастин	Бухгалтери з обліку виробничих запасів
5	Лімітно-забірні карти	20	Склад допоміжних матеріалів	Бухгалтери з обліку виробничих запасів
6	Прибуткові ордери на запчастини	50	Склад запчастин	Бухгалтери з обліку виробничих запасів
7	Накладні по запчастинах	60	Склад основних засобів	Бухгалтери з обліку виробничих запасів
8	Журнал-ордер № 6, журнал-ордер № 10	1	Бухгалтери з обліку виробничих запасів	Заступник головного бухгалтера
9	Вимоги по паливно-мастильних матеріалах	150	Склад паливно-мастильних матеріалів	Бухгалтери з обліку виробничих запасів
Купівля і вибуття основних засобів				
10	Прибуткові ордери на основні засоби	5	Склад основних засобів	Бухгалтери з обліку основних засобів
11	Акт про ліквідацію основних засобів	10	Підрозділи (цехи) підприємства	Бухгалтери з обліку основних засобів
Нарахування заробітної плати				
12	Табелі обліку праці	200	Підрозділи (цехи) підприємства	Відділ праці та заробітної плати
13	Зведені відомості з обліку праці	42	Відділ праці та заробітної плати	Бухгалтер з заробітної плати
Реалізація продукції				
14	Рахунки на передоплату	30	Крупні споживачі продукції	Бухгалтери з обліку виробничих запасів
15	Прибуткові ордери	220	Дрібні споживачі продукції	Касир
16	Прибуткові ордери	220	Касир	Заступник головного бухгалтера
17	Акт про взаємозалік	20	Економіст з взаємозаліків фінансового відділу	Заступник головного бухгалтера
Робота з підзвітними і матеріально відповідальними особами				
18	Договір з матеріально відповідальними особами	20	Матеріально відповідальні особи	Бухгалтери з обліку виробничих запасів
19	Видаткові ордери, авансові звіти	25	Підзвітні особи	Касир

Lviv Polytechnic National University Institutional Repository http://ena.lp.edu.ua

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
Визначення витрат і закриття місяця				
20	Зведення з заробітної плати	1	Бухгалтер з заробітної плати	Бухгалтер з обліку витрат
21	Амортизаційна відомість	1	Бухгалтери з обліку основних засобів	Бухгалтер з обліку витрат
22	Матеріальні відомості	1	Бухгалтери з обліку виробничих запасів	Бухгалтер з обліку витрат
23	Відомості з затрат (кошторис витрат)	1	Бухгалтер з обліку витрат	Заступник головного бухгалтера
24	Зведення балансу і визначення фінансового результату	1	Заступник головного бухгалтера	Головний бухгалтер

У сучасних умовах найбільшою популярністю почали користуватися схеми, які відображають потік документів, скерованих на виконання якогось певного робочого завдання, а не відображення статичних зв'язків між службами. Це дасть змогу не тільки ефективніше виконати робочі завдання певними працівниками, але й проконтролювати хід інформаційних потоків внутрішніми аудиторами та зробити висновки за результатами виконаного ними аналізу і дати рекомендації для управлінців щодо покращання господарсько-фінансової діяльності підприємства.

1. Рудницький В. Внутрішній аудит: методологія ,організація. – Тернопіль, 2000. 2. Сотнікова Л.В. Внутрішній контроль і аудит. – М., 2000.

УДК 658.821

Й.М. Петрович, Т.Б. Коношенкова, Л.С. Лісовська
Національний університет "Львівська політехніка",
кафедра економіки підприємства та менеджменту

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИМОГ СТАНДАРТІВ ДО ПОКАЗНИКІВ КОРИСНОСТІ ПРОДУКЦІЇ

© Петрович Й.М., Коношенкова Т.Б., Лісовська Л.С., 2002

Розглянуто формування моделі інформаційного забезпечення управління конкурентоспроможністю продукції промислового призначення. Запропонована модель дає змогу оптимізувати вимоги споживачів через стандарти підприємства.

Article is devoted to information maintenance model of management of industrial purpose production competitiveness. The offered model allows to optimize requests of the consumers through the standards of the enterprise.

Відповідність показників продукції промислового призначення до вимог нормативних документів з стандартизації та сертифікації розглядається як обов'язкова умова доступу продукції на внутрішні і зовнішні ринки. Розвиток системи стандартизації на рівні підприємства є важливою передумовою забезпечення конкурентоспроможності продукції. Стандарти підприємств як найбільш гнучкі і мобільні нормативні документи дають змогу

Lviv Polytechnic National University Institutional Repository http://ena.lp.edu.ua